

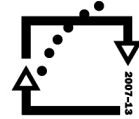
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ludwig WITTGENSTEIN: *Tractatus Logico-Philosophicus*, 1922 Překlad: Jiří Fiala, Praha: Svoboda, 1993

1

Stav je věchno, co fakticky je.

1.1

Stav je celkem faktů a nikoli věcí.

1.2

Stav se rozpadá na fakty.

2

To, co fakticky je (fakt), je existence stavu věcí.

2.01

Stav věcí je spojení prvků (věcí).

2.1

Děláme si obrazy faktů.

2.11

Obraz představuje situaci v logickém prostoru, existenci a neexistenci stavu věcí.

2.12

Obraz je modelem skutečnosti.

2.13

Prvky odpovídají v obrazu prvky tohoto obrazu.

2.2

Obraz má se zobrazeným společnou logickou formu zobrazení.

3

Logický obraz faktu je myšlenka.

3.001

"Určitý stav věcí je myslitelný" znamená: můžeme si o něm udělat obraz.

3.01

Celek pravdivých myšlenek je obraz světa.

Projekt CZ.1.07/2.2.00/28.0216

Logika: systémový rámec rozvoje oboru vědy a koncepce logických propedeutik pro mezioborová studia

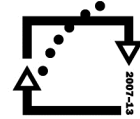
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.02

My-lenka obsahuje možnost situace, kterou myslí. Co je myslitelné, je také možné.

3.2

My-lenku lze ve v t vyjádřit tak, že p edm t m my-lenky odpovídají prvky v tného znaku.

3.3

Pouze v ta má smysl; jen v souvislosti v ty má jméno význam.

3.4

V ta určuje místo v logickém prostoru. Existence tohoto logického místa je zabezpečena pouhou existencí sloček, existencí smysluplné v ty.

3.41

V tný znak a logické sou adnice: To je logické místo.

3.5

Použitý, my-lený v tný znak je my-lenka.

4

My-lenka je smysluplná v ta.

4.001

Celek (smysluplných) v t je jazyk.

4.01

V ta je obrazem skute nosti.

V ta je model skute nosti, tak jak si ji myslíme.

4.021

V ta je obrazem skute nosti: nebo rozumím-li v t , pak znám situaci, kterou reprezentuje. A v t rozumím, aniž mi byl její smysl vysvětlen.

4.024

Rozum t v t znamená v d t, jak se v ci mají, když je tato v ta pravdivá.

4.03

V ta musí starými výrazy sdílovat nový smysl.

V ta nám sdíluje nějakou situaci a musí tedy podstatně s touto situací souviset.

Tato souvislost je právě v tom, že v ta je logickým obrazem situace. V ta vypovídá nejen natolik, nakořlík je obrazem.

4.05

Projekt CZ.1.07/2.2.00/28.0216

Logika: systémový rámec rozvoje oboru v R a koncepce logických propedeutik pro mezioborová studia

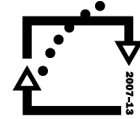
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Skutečnost se porovnává s vztahem.

4.06

Vztah může být pravdivý i nepravdivý jen proto, že je obrazem skutečnosti.

4.1

Vztah reprezentuje existenci a neexistenci stavu v cíli.

4.11

Celek pravdivých vztahů je celá příroda (i souhrn přírodních věd).

4.114

Filosofie má ohraničit myslitelné, a tím i nemyslitelné.

Má ohraničit nemyslitelné zevnitř prostřednictvím myslitelného.

4.115

Tím, že jasně představí vypovídatelné, ukáže to, co je nevypovídatelné.

4.116

Věc, co se vůbec dá myslet, lze myslet jasně.

Věc, co se dá vyjádřit, dá se vyjádřit jasně.

4.2

Smysl vztahu je její shoda a neshoda s možnostmi existence a neexistence stavu v cíli.

4.21

Nejjednodušší vztah, elementární vztah, tvrdí existenci nějakého stavu v cíli.

4.3

Pravdivostní možnosti elementárních vztahů znamenají možnosti existence a neexistence stavu v cíli.

4.4

Vztah je výrazem shody a neshody s pravdivostními možnostmi elementárních vztahů.

4.5

To, že existuje nejobecnější vztahová forma, se dokazuje tím, že nemůže existovat žádná vztahová její forma by nebylo možno předvídat (tj. konstruovat). Obecná forma vztahu je: má se to tak a tak.

4.51

Připusťme, že jsou mi dány všechny elementární vztahy: pak se lze jednoduše zeptat: jaké vztahy z nich mohou vytvořit? A to jsou všechny vztahy a tak jsou vymezeny.

Projekt CZ.1.07/2.2.00/28.0216

Logika: systémový rámec rozvoje oboru vědy a koncepce logických propedeutik pro mezioborová studia

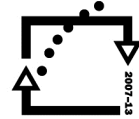
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4.52

V ty jsou všechny, co plyne z celku všech elementárních v t (a p iroze také z toho, že je to souhrn všech v t). (Tak lze v jistém smyslu říci, že všechny v ty jsou zobecněním elementárních v t.)

5.6

Hranice mého jazyka znamenají hranice mého světa.

5.61

Logika vyplývá ze světa; hranice světa jsou i jejími hranicemi.

V logice tedy nemáme říci: To a to ve světě existuje, tamto ne.

5.63

Jsem svým světem. (Mikrokosmos.)

5.632

Subjekt nepatří ke světu, nýbrž je hranicí světa.

5.633

Kde ve světě máme postehnout nějaký metafyzický subjekt?

Říká, že se to zde má úplně stejně jako s okem a zorným polem. Ale oko fakticky nevidí.

A nic v zorném poli nenasvědčuje tomu, že je viděno nějakým okem.

5.6331

Zorné pole nemá totiž snad nějaký takový tvar

5.634

To souvisí s tím, že žádná část naší zkušenosti není také a priori. Vše, co vidíme, by mohlo být i jinak.

Vše, co vůbec máme popsat, mohlo by být i jinak. Není žádný předpoklad a priori.

5.641

Existuje tedy skutečný smysl, v němž ve filosofii máme nep psychologicky být o Já. Já vstupuje do filosofie tím, že "svět je mým světem".

Filosofické já není člověk, lidské tělo nebo lidská duše, o níž pojednává psychologie, nýbrž metafyzický subjekt, hranice o níž nic není částí světa.

6.1

V ty logiky jsou tautologiemi.

Projekt CZ.1.07/2.2.00/28.0216

Logika: systémový rámec rozvoje oboru v ČR a koncepce logických propedeutik pro mezioborová studia

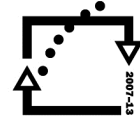
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6.11

V ty logiky ne íkají tedy nic. (Jsou to analytické v ty.)

6.12

To, fe jsou v ty logiky tautologie, ukazuje formální - logické - vlastnosti jazyka, sv ta.
To, fe jejich ásti takto spojené dávají tautologii, charakterizuje logiku jejich ástí.

6.13

Logika není pádnou naukou, nýbrfi zrcadlovým obrazem sv ta. Logika je transcendentální.

6.2

Matematika je logická metoda.

V ty matematiky jsou rovnosti, tedy zdánlivé v ty.

6.3

Zkoumání logiky znamená zkoumání v-ech zákonitostí. Vn logiky je v-echo náhoda.

6.31

Tzv. zákon indukce nem fe být v fládném p ípad logickým zákonem, proto fe je zjevn
smysluplnou v tou. - A proto nem fe být ani zákonem a priori.

6.32

Zákon kauzality není zákonem, nýbrfi formou zákona.

6.33

Nev íme a priori na zákon zachování, nýbrfi víme a priori o mofnosti ur íté logické formy.

6.34

V-echny takové v ty, jako je princip dostate něho d vodu, princip spojitosti v p írod , princip
nejmen-ího úsilí v p írod atd. atd., jsou vesm s apriorními náhledy mofného formování
v deckých v t.

6.35

A koli skvrny v na-em obrazu jsou geometrické tvary, nem fe geometrie p esto samoz ejm
v bec nic íci o jejich faktické form a poloze. Sí v-ak je íst geometrická a v-echny její
vlastnosti mohou být udány a priori.

Zákony, jako nap . princip dostate něho d vodu atd., se týkají síť a nikoli toho, co sí
popisuje.

6.36

Kdyby existoval n jaký zákon kauzality, mohl by znít: "Existují p írodní zákony".

Ale to se vlastn nedá íci: to se ukazuje. ,

6.4

Projekt CZ.1.07/2.2.00/28.0216

Logika: systémový rámec rozvoje oboru v ĚR a koncepce logických propedeutik pro
mezioborová studia

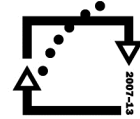
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V-echny v ty mají stejnou hodnotu.

6.41

Smysl sv ta musí spo ívat vn ěn j. Ve sv t je v-echo tak, jak je, a v-e se d je tak, jak se d je; v n ěm fládná hodnota není - a kdyby byla, pak by nem ěla fládnou hodnotu.

Je-li n ějaká hodnota, která má hodnotu, pak se musí nacházet vn ěv-eho d ění a faktického bytí. Nebo v-echo d ění a faktické bytí je nahodilé.

Co je ěn ěnenáhodným, se nem ěfle nacházet ve sv t ; nebo ějinak by to bylo náhodné.

Musí se to nacházet vn ěsv ta.

6.43

M ění-li dobrá nebo -patná v ěle sv t, pak m ěfle m ěnit jen hranice sv ta, nikoli fakty; nikoli to, co lze vyjád ěit jazykem.

Krátce ěeno, sv t se tím musí stát úpln ějiným. Musí se zmen- ěit ěi zv t- ěit jako celek.

Sv t - astného je jiný neě astného.

6.44

Ne to, jaký je sv t, je mysti no, n ěybrěl to, fle je.

6.45

Pohled na sv t sub specie aeterni je pohledem na n ěj jako na ohrani ěný celek. Mysti no je pochování sv ta jako ohrani ěného celku.

6.5

K odpov ědi, kterou nelze vyslovit, nelze vyslovit ani otázku. Záhada neexistuje.

Lze-li v ěbec n ějakou otázku poloěit, pak ji lze také zodpov ěd t.

6.51

Skepticismus není nevyvratitelný, n ěybrěl zjevn ěnesmyslný, nebo ěchce zpochyb ěovat tam, kde se nelze ptát.

Pochybnost m ěfle být jen tam, kde je otázka; otázka jen tam, kde existuje odpov ě, a odpov ě jen tam, kde lze n ěco ěíci.

6.522

Existuje ov- ěm nevyslovitelné. To se ukazuje, je to mysti no.

6.53

Správnou metodou filosofie by vlastn ěbylo: ěíkat jen to, co se ěíci dá, tedy v ty p ěírodov dy - tedy n ěco, co s filosofií nemá nic spole ěného - a pak věědy, kdyěl n ěkdo jiný chce ěíci n ěco metafyzického, ukázat mu, fle n ěkterým znak m ve sv ěch v ětách nedal význam. Tato metoda by byla pro toho druhého neuspokojivá - nem ěl by pocit, fle bychom ho u ěili filosofií - ale byla by to opravdu jediná správná metoda.

6.54

Projekt CZ.1.07/2.2.00/28.0216

Logika: systémový rámec rozvoje oboru v ěR a koncepce logických propedeutik pro mezioborová studia

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Moje v ty objas ují tím, fle je ten, kdo mi rozumí, rozpozná nakonec jako nesmyslné, vystoupí-li - po nich - nad n . (Musí tak íkajíc odhodit fleb ík poté, co po n m vystoupil nahoru.)

Musí tyto v ty p ekonat, pak vidí sv t správn .

7

O em nelze mluvit, o tom se musí ml et.